

Platt skatt – ett realistiskt alternativ?

TOMAS SJÖGREN

är docent i nationalekonomi och forskarassistent vid nationalekonomiska institutionen vid Umeå universitet. Hans forskning har främst rört beskattning och lönebildning.
Tomas.Sjogren@econ.umu.se

Medan skattesystemen i de etablerade industriländerna tenderar att bli allt mer komplexa så har flera länder i det gamla kommunistblocket valt att gå över till ett system med en ”platt skatt”. I denna artikel förklaras grundtankarna kring den platta skatten och de troliga konsekvenserna inom ett antal områden analyseras. Även om ett platt skattesystem är tilltalande i sin enkelhet, visas här att ett antal effektivitetsskäl faktiskt talar mot ett sådant skattesystem.

Under de senaste åren har en fiskal revolution ägt rum i Östeuropa. Medan skattesystemen i de etablerade industriländerna tenderar att bli allt mer komplexa så har flera länder i det gamla kommunistblocket valt att gå över till ett system med en ”platt skatt” på arbetsinkomster. Först ut var Estland som 1994 introducerade en platt skatt på 26 procent. Därefter har Lettland (25 procent), Litauen (33 procent), Ryssland (13 procent), Serbien (14 procent), Ukraina (13 procent), Slovakien (19 procent), Georgien (12 procent) och Rumänien (16 procent) följt i Estlands fotspår.

Parallellt med denna utveckling pågår det en debatt i USA om det amerikanska skattesystemets brister. Här är ett huvudargument för förändring att dagens skattesystem är så komplicerat att allmänheten lägger alltför stora resurser på skatteplanering och andra skatterelaterade frågor. Enligt en uppskattning från år 2002 spenderade individer, företag och organisationer motsvarande 194 miljarder dollar på skatterelaterade frågor,¹ vilket motsvarar ca 1,8 procent av USAs BNP. Ett annat argument för förändring är att kostnaderna för att administrera, kontrollera och se till att skattereglerna efterlevs tenderar att vara väldigt höga. Följaktligen skulle en förenkling av skattesystemet kunna frigöra resurser för mer produktiva syften, vilket har fått många debattörer att förorda att en platt skatt införs även i USA.

Att ovan nämnda argument innebär att en platt skatt skulle kunna frigöra resurser för mer produktiva syften är uppenbart. En intressant frågeställning är dock vilka ytterligare effekter införandet av ett platt skattesystem skulle kunna ha på ekonomin. Kommer en platt skatt att leda till högre tillväxt? Hur kommer arbetskraftsutbudet att påverkas? Hur påverkas en regerings handlingsutrymme för att t ex föra fördelnings- och miljöpolitik?

Syftet med denna artikel är att diskutera dessa frågor. För att strukturera upp diskussionen är det lämpligt att först definiera några mål/krav som en policymakare kan tänkas ställa på skattesystemet och sedan analysera i vilken grad en platt skatt uppfyller dessa kriterier. De kriterier som diskus-

¹ Carner (2005).

sionen kommer att kretsas kring är i första hand mål rörande fördelning, effektivitet och förmågan att internalisera externa effekter.

1. Halls och Rabushkas förslag

Här är det på sin plats att definiera begreppet platt skatt. Det finns i USA konkreta förslag på hur hela det federala skattesystemet bör göras om, där en huvudingrediens är att alla beskattningsbara inkomster, både på individ- och företagsnivå, ska beskattas med en enhetlig skattesats. Det förslag som fått mest uppmärksamhet har presenterats av Robert Hall och Alvin Rabushka (1995), och när man i USA talar om en platt skatt är det ofta detta förslag man syftar på. När jag i fortsättningen talar om platt skatt är det därför Halls och Rabushkas förslag som avses.

Grundtanken i detta förslag är att inkomster endast ska beskattas en gång med en skattesats som är densamma för alla skattebaser. Individer/hushåll ska endast betala skatt på de arbetsinkomster som överstiger ett grundavdrag som bl a baseras på hushållsstorlek (en familj på två vuxna och två barn får enligt förslaget göra ett grundavdrag på 25 000 dollar) medan alla arbetsfria inkomster, såsom räntor och utdelningar, är skattebefriade. Företag och andra organisationer beskattas i sin tur på det överskott som blir kvar efter att löner, pensioner, materialkostnader, kapitalinvesteringar och gåvor/bidrag har avräknats. Enligt förslaget ska både individer/hushåll och företag möta samma proportionella skatt på 19 procent.

2. Skattepolitiska mål

Vid en diskussion om skattesystemets utformning bör man definiera vilka mål och krav en policymakare kan tänkas ha med skattepolitiken. Ett uppenbart mål är att generera de intäkter som krävs för att täcka de utgifter som ska skattefinansieras. Ett annat är att ha ett *ekonomiskt effektivt skattesystem*. För att förstå innebörden av detta är det viktigt att observera att en skatt slår in en kil mellan det pris köpare och säljare möter på en marknad.

Om vi tar arbetsmarknaden som exempel innebär en skattekil att de prissignaler som arbetsgivare och arbetstagare möter är olika. Hur mycket marknaden snedvrids beror på hur känsliga utbud och efterfrågan är för prisförändringar. Om antalet arbetstimmar inte påverkas särskilt mycket av att vi inför en skatt innebär det att skattens snedvridande effekt är liten, men om antalet arbetstimmar påverkas avsevärt har skatten en starkt snedvridande effekt. Ur detta perspektiv kan man säga att ett skattesystem är effektivt om det i första hand beskattar skattebaser som är relativt okänsliga för prisförändringar, medan skattebaser som är mer priskänsliga beskattas mindre hårt. En praktisk tillämpning av denna princip kan skönjas när det gäller beskattningen av arbete kontra beskattningen av kapital. I flera länder beskattas arbete hårdare än kapital vilket skulle kunna bero på att det är lätt att föra kapital mellan länder medan arbetskraften inte är lika mobil.

Ett annat viktigt skattepolitiskt mål kan vara att uppnå ett *fördelningsmål*. I detta sammanhang används skatter som ett medel för att utjämna nettoinkomster mellan olika inkomstgrupper. Policymakare som har fördelningspolitiska mål försöker därför utforma skattesystemet på ett sådant sätt att genomsnittsskatten växer med inkomsten. I praktiken kan detta implementeras genom att bygga in någon form av progressivitet i skatteskalan.

Ytterligare ett mål med skattepolitiken kan vara att *internalisera externa effekter*. För att exemplifiera detta, anta att konsumtionen av en viss vara ger upphov till en negativ effekt för andra individer, exempelvis via försämrad miljö. Om den enskilde individen inte tar hänsyn till denna externa effekt, kommer hon ur samhällets synvinkel att konsumera för mycket av varan. Genom att beskatta varan kan emellertid konsumtionen reduceras till en ur samhällets perspektiv lämplig nivå, vilket kan uttryckas som att man via skatten internaliserar den externa effekten. Hur kraftigt varan ska beskattas beror på hur stor den externa effekten är. Varor som ger upphov till stora negativa externa effekter bör beskattas hårdare än varor som ger upphov till små effekter. Notera också att om konsumtionen av en vara i stället ger upphov till en positiv effekt för andra individer så bör denna vara subventioneras.

Även inkomstskatten kan användas som ett instrument för att internalisera externa effekter. Ett exempel är den litteratur som pekar på att om vi har arbetslöshet så kan en progressiv inkomstskatt användas som ett instrument för att hålla tillbaka löneökningstakten.² Tanken är följande: En fackförening representerar löntagarna vid löneförhandlingarna. Fackföreningens mål är att försöka ge medlemmarna så höga nettolöner (dvs lön efter skatt) som möjligt till priset av en så låg arbetslöshet som möjligt. Om vi nu gör tankeexperimentet att marginalskatten ökar så innebär det att fackföreningens "intäkt" av en given bruttolöneökning minskar (eftersom löntagarna får behålla en mindre del av lönen efter skattehöjningen) medan risken för arbetslöshet är oförändrad. Detta innebär att fackföreningen blir mer benägen att hålla igen på lönekraven vilket i sin tur innebär att företagen har råd att anställa fler än vad som annars vore fallet så att arbetslösheten faller.

Slutligen är det också värt att nämna att det finns en stor litteratur som handlar om hur ett *incitamentsriktigt* skattesystem bör utformas.³ En frågeställning inom denna litteratur handlar om hur individer med olika produktivitet/lön ska beskattas. En viktig slutsats här är att för att undvika att individer väljer ett för lågt arbetskraftsutbud kan det vara optimalt att ha ett regressivt skattesystem, dvs ett system där marginalskatten faller med inkomsten.

Låt oss nu försöka analysera hur ett platt skattesystem kan tänkas uppfylla dessa kriterier. Vi börjar med effektivitetskriteriet där vi inleder med en diskussion om vilka effekter en platt skatt kan tänkas ha på sparande och kapitalbildning. Därefter följer en diskussion om möjliga effekter på arbetskraftsutbud och BNP.

² Se t ex Lockwood och Manning (1993).

³ Se t ex Mirrlees (1976) och Stiglitz (1982).

3. Sparande och kapitalbildning

En viktig skillnad mellan en platt skatt och dagens skattesystem har att göra med hur inkomst- respektive konsumtionsskatter behandlar sparande. För att illustrera den fundamentala skillnaden mellan inkomst- och konsumtionsskatter, notera att *utan* skatter så gäller definitionsmässigt följande samband mellan bruttointkomst,⁴ I , konsumtion, C , och sparande, S :

$$I = C + S. \quad (1)$$

Om vi nu inför en ren inkomstskatt där bruttointkomsten beskattas med skattesatsen t kommer relationen mellan inkomst, konsumtion och sparande att modifieras till:

$$tI = C + S. \quad (2)$$

Om vi i stället inför en ren konsumtionsskatt där konsumtionsvaror beskattas med skattesatsen t medan inkomsten är obeskattad, gäller följande samband:

$$I = tC + S. \quad (3)$$

Om vi jämför ekvation (2) med ekvation (3) ser vi att *vid inkomstbeskattning är det beskattade medel (tI) som används för att finansiera sparandet, medan det vid konsumtionsbeskattning i stället är obeskattade medel (I) som används för att finansiera sparandet*. Detta innebär att sparandet kommer att stimuleras om man går över från ett system baserat på inkomstskatter till ett som är baserat på konsumtionsskatter.⁵

Hur är det då med det platta skattesystem som Hall och Rabushka förespråkar; är det ett inkomst- eller konsumtionsbaserat skattesystem? Vid ett första påseende förefaller det platta skattesystemet att vara inkomstbaserat men vid en närmare granskning visar det sig faktiskt att det är ett *system med indirekta konsumtionsskatter*. För att illustrera detta, låt oss konstruera ett hypotetiskt exempel där vi följer hur en påse chips produceras i tre led och där vi sedan visar att det ur skatteintäktsynpunkt är ekvivalent att antingen beskatta den slutliga konsumtionen av denna vara eller att använda en platt skatt för att beskatta arbets- och vinstinkomster.

I det första ledet odlas potatis på ett jordbruk. En chipsproducent köper därefter potatisen för att använda den som råvara vid produktionen av chips. Vi antar att den mängd potatis som går åt för att producera en chipspåse kostar 5 kr. När chipspåsen är producerad säljs den vidare till en butik för 15 kr. Butiken sätter sedan i sin tur ett försäljningspris före skatt på 20 kr per chipspåse. Detta innebär att värdeökningen i respektive led är 5 kr, $15-5=10$ kr och $20-15=5$ kr. Observera att summan av värdeökningarna är lika med försäljningspriset före skatt, dvs $20=5+10+5$. Anta

⁴ I detta inkomstbegrepp inkluderas både arbets- och kapitalinkomster.

⁵ Det går att visa att ett system med konsumtionsskatter i princip är detsamma som ett skattesystem där kapitalinkomster inte beskattas.

Tabell 1
Skatteintäkter från
en konsumtionsskatt
respektive en mer-
värdesskatt.

Led	Mervärde	Skatteintäkt konsumtionsskatt 20 %	Skatteintäkt mervärdesskatt 20 %
1	5	0	1
2	10	0	2
3	5	0	1
Summa	20	4	4

nu att vi har en ren konsumtionsskatt där endast försäljning till slutlig konsumtion beskattas. Om skattesatsen är 20 procent så innebär detta att skatteintäkten blir 4 kr ($= 0,20 \times 20$) per chipspåse. Notera också att om vi i stället för en konsumtionsskatt skulle ha haft en mervärdesskatt där vi beskattar värdeökningen i respektive led med skattesatsen 20 procent så skulle skatteintäkten bli densamma som vid den rena konsumtionsskatten. Sålunda är en mervärdesskatt ekvivalent med en konsumtionsskatt. Detta illustreras i tabell 1.

Låt oss nu istället anta att vi har ett platt skattesystem av den typ som Hall och Rabushka förespråkar. Vi ska nu se att detta faktiskt är detsamma som en mervärdesskatt fast med skillnaden att skatten tas ut i två steg. För att illustrera detta, kom ihåg att i Halls och Rabushkas förslag så ska individer endast beskattas för sina arbetsinkomster medan företag ska beskattas på det överskott som blir kvar efter att lönekostnader, inköpskostnader och investeringskostnader har dragits bort från försäljningsintäkterna. Både arbets- och vinstinkomster beskattas med en enhetlig skattesats som i vårt exempel sätts till 20 procent. Låt oss slutligen anta att lönekostnaderna i respektive sektor utgör 40 procent av det mervärde som skapas i respektive led. Detta innebär att lönekostnaden i respektive led är 2 kr ($= 0,40 \times 5$), 4 kr ($= 0,40 \times 10$) och 2 kr ($= 0,40 \times 5$). Detta illustreras i tabell 2.

Den näst sista kolumnen visar skatteintäkterna från arbetsinkomstbeskattning i respektive led, medan den sista kolumnen visar skatteintäkterna från vinstbeskattning i respektive led. Summan av inkomstskatter i de tre leden är 1,60 medan summan av vinstskatter är 2,40 vilket innebär att de totala skatteintäkterna summerar till 4 kr. Sålunda ser vi att skatteintäkten i detta system blir lika stor som den skatteintäkt som genererades vid en ren konsumtionsskatt.

Detta exempel illustrerar att det platta skattesystem som Hall och Rabushka förespråkar faktiskt är en variant av konsumtionsbeskattning. Givet den diskussionen som fördes ovan om sambandet mellan skattesystem och sparande så följer att en övergång från dagens inkomstbaserade skattesystem till ett platt skattesystem troligen kommer att ha en positiv effekt på sparandet i ekonomin. Ett ökat sparande kommer med stor sannolikhet att öka kapitalackumuleringen⁶ men det är väldigt svårt att uppskatta hur stor denna effekt kan tänkas vara. Några studier har dock försökt sig på

⁶ Orsaken till att man inte kan vara helt säker på att ett ökat sparande leder till ökad kapitalackumulering har att göra med hur stor del av det ökade sparandet som investeras inom landets gränser.

Tabell 2
Skatteintäkter från
ett platt skattesystem

Led	Löne- kostnad	Mervärde minus lönekostnad	Skatteintäkt löner	Skatteintäkt mer- värde minus löner
1	2	$3 = 5 - 2$	$0,40 = 0,20 \times 2$	$0,60 = 0,20 \times 3$
2	4	$6 = 10 - 4$	$0,80 = 0,20 \times 4$	$1,20 = 0,20 \times 6$
3	2	$3 = 5 - 2$	$0,40 = 0,20 \times 2$	$0,60 = 0,20 \times 3$
Summa	8	12	1,60	2,40

detta. Altig m fl (2001) finner i en studie baserad på amerikanska data att den långsiktiga effekten på kapitalstocken är att den blir 15 procentenheter större jämfört med hur den skulle ha utvecklats i ett basscenario där skattesystemet hålls oförändrat. Det är värt att notera att lång sikt i deras modell är 150 år. Även Ventura (1999) finner att en platt skattereform skulle kunna få en positiv effekt på kapitalstocken i USA. Det måste dock betonas att dessa framsimulerade resultat är behäftade med en ytterst stor osäkerhet.

4. Arbetskraftsutbud och BNP

En annan aspekt att ta hänsyn till när vi talar om skattesystemets effektivitet är hur arbetsmarknaden påverkas av en platt skatt. Här kommer en central fråga att vara hur en övergång från en progressiv inkomstskatteskala till ett platt skattesystem påverkar arbetskraftsutbudet i ekonomin. En viktig faktor för utbudseffektens storlek har att göra med vid vilken nivå den platta skattesatsen sätts. Ätminstone två faktorer talar för att den proportionella skattesatsen i Sverige skulle kunna sättas relativt högt. För det första utgör den offentliga sektorn och de offentliga trygghetssystemen i Sverige en relativt stor andel av BNP, vilket innebär att intäktskravet som andel av BNP kommer att vara högre än i exempelvis USA. För det andra så kan ett starkt inkomstomfördelningsmotiv också verka i riktning mot en relativt hög skattesats, se diskussion nedan. Vilken nivå skattesatsen kan tänkas hamna på är det svårt att sja om men inklusive kommunal- och landstingsskatter är det inte omöjligt att den kan bli över 40 procent.

Vad kan vi då säga om effekten på arbetskraftsutbudet? Svaret är att det med stor sannolikhet kommer att bli en splittrad bild eftersom olika inkomstgrupper kommer att påverkas i varierande grad av en skattereform. Individer med höga inkomster som i dag betalar de högsta marginalskatterna kommer i ett platt skattesystem att få en sänkt skatt på den sist intjänade kronan. Det är därför troligt att denna grupp kommer att öka sitt arbetskraftsutbud.

När det gäller individer/hushåll med lägre inkomster kan bilden bli den omvända. De grupper som idag endast betalar kommunal inkomstskatt på runt 30 procent, men som efter en skattereform kanske möter en skatt på ca 40 procent, kommer att få en höjd marginalskatt. Detta kan ha en negativ effekt på deras arbetskraftsutbud.

Sammantaget talar detta för att den totala effekten på antalet arbetade timmar i ekonomin inte med nödvändighet kommer att öka vid en övergång till ett platt skattesystem. Däremot är det troligt att *det aggregerade arbetskraftsutbudets sammansättning kommer att förändras* om höginkomsttagarna ökar, och låginkomsttagarna minskar, sitt arbetskraftsutbud.⁷ Dessutom är det troligt att fler individer väljer att utbilda sig eftersom lägre marginalsatser innebär att utbildningspremien blir högre.

Går det då slutligen att säga något om hur BNP kommer att påverkas av en platt skattereform? Svaret är nej. Å ena sidan innebär en större kapitalstock att produktionen, och därmed BNP, torde bli högre på lång sikt. Å andra sidan vet vi inte vad nettoeffekten blir på det aggregerade arbetskraftsutbudet. Om effekten är negativ skulle det kunna motverka effekten av en större kapitalstock. Altig m fl (2001) finner i sin studie att BNP på lång sikt (150 år) ligger 4,5 procent över basscenariot. Cassou och Lansing (2004) finner att om en platt skattereform genomfördes i USA så skulle tillväxttakten kunna komma att öka med mellan 0,009 procent och 0,143 procent. I deras studie är det inte sparande och kapitalackumulation som förklarar tillväxtökningen utan det är istället en konsekvens av att lägre marginalsatser stimulerar arbetskraftsutbudet bland höginkomsttagare.

5. Fördelningsaspekter

Hittills har diskussionen kretsat kring olika effektivitetsaspekter. Låt oss i stället fokusera på några fördelningsaspekter av en platt skattereform. Under flera decennier har ett viktigt syfte med den svenska skattepolitiken varit att fördela om inkomster från höginkomst- till låginkomstgrupper. Dessutom har det ansetts viktigt att individer med höga inkomster betalar en relativt större andel i skatt jämfört med individer som har låga inkomster. Detta är detsamma som att säga att genomsnittsskatten ska växa med inkomsten, vilket kan uppnås med en progressiv inkomstskatteskala.

Innebär då Halls och Rabushkas förslag att det inte längre är möjligt att få skattebördan att växa med inkomsten? Svaret är nej och orsaken är att i Halls och Rabushkas förslag betalar man noll procent i skatt för inkomster som understiger grundavdragets storlek, medan inkomster som överstiger grundavdragets storlek beskattas med den proportionella skattesatsen. Sålunda innefattar Halls och Rabushkas förslag en progressiv inkomstskatteskala med en brytpunkt. Genom att välja lämpliga nivåer på brytpunkt och skattesats kan man nå en relativt stor variation i hur genomsnittsskatten förändras med inkomsten.

För att illustrera detta, betrakta tabellerna 3 och 4 som visar två olika scenarier. Låt oss i det första scenariot (tabell 3) anta att den proportionella skatten är 40 procent och grundavdragets storlek 50 000 kr medan vi i det andra scenariot (tabell 4) sätter dessa nivåer till 50 procent och 100 000 kr.

⁷ Ventura (1999) finner en sådan effekt när han simulerar vilka effekter en platt skattereform skulle få i USA.

Inkomst	Skattebetalning	Genomsnittlig skattesats
100 000	20 000	20 %
200 000	60 000	30 %
300 000	100 000	33,33 %
400 000	140 000	35 %
500 000	180 000	36 %

Tabell 3
Genomsnittliga skattesatser vid en proportionell skatt på 40 procent och ett grundavdrag på 50 000 kr.

Inkomst	Skattebetalning	Genomsnittlig skattesats
100 000	0	0 %
200 000	50 000	25 %
300 000	100 000	33,33 %
400 000	150 000	37,5 %
500 000	200 000	40 %

Tabell 4
Genomsnittliga skattesatser vid en proportionell skatt på 50 procent och ett grundavdrag på 100 000 kr.

Den första kolumnen i respektive tabell visar olika bruttoinkomster medan den andra kolumnen visar den skattebetalning som respektive inkomst betingar i respektive scenario. I den tredje kolumnen redovisas slutligen den genomsnittsskatt som respektive inkomst möter i de två scenarierna.

Genom att jämföra de två tabellerna kan vi dra flera intressanta slutsatser. För det första ser vi att genomsnittsskatten växer kontinuerligt med inkomsten. Det innebär att trots att det bara finns en brytpunkt i det platta skattesystemet så räcker detta för att skattebördan ska växa med inkomsten. För det andra skiljer sig utvecklingen av genomsnittsskatten åt i de två exemplen. I tabell 4 ser vi att inkomster under 300 000 kr möter en lägre genomsnittsskatt än i tabell 3 medan det omvända gäller för inkomster över 300 000 kr vilket innebär att genomsnittsskatten växer snabbare i scenario två. En slutsats av detta är att det går att påverka "graden av progressivitet" genom att välja lämpliga nivåer på grundavdrag och proportionell skattesats.

Låt oss slutligen studera hur genomsnittsskatten förändras med inkomsten. I tabell 4 ser vi att när inkomsten ökar från 200 000 kr till 300 000 kr så ökar genomsnittsskatten från 25 procent till 33,33 procent, dvs med 8,33 procentenheter, men när vi går från 400 000 kr till 500 000 kr så växer genomsnittsskatten endast med 2,5 procentenheter. Sålunda *avtar genomsnittsskattens tillväxttakt med inkomsten*, vilket kan kontrasteras med en progressiv skatteskala där det går att visa att om progressiviteten är tillräckligt stark så kommer genomsnittsskattens tillväxttakt i stället att växa med inkomsten.

Slutsatsen av denna diskussion är att det i ett platt skattesystem finns en möjlighet till omfördelning i så måtto att genomsnittsskatten växer med inkomsten. Genom att välja lämpliga nivåer på skattesats och grundavdrag

går det att till viss del påverka i vilken takt genomsnittsskatten ska öka med inkomsten.

En ytterligare fördelningsaspekt följer av den diskussion som fördes i föregående avsnitt angående arbetskraftsutbudseffekter. Eftersom höginkomsttagare efter en platt skattereform möter lägre marginalskatter än tidigare samtidigt som de ökar sitt arbetskraftsutbud, så är det troligt att denna grupps nettoinkomster ökar snabbare än övriga gruppers nettoinkomster. Således är det troligt att inkomstspridningen kan komma att öka i ett platt skattesystem. Dessutom är troligt att den totala skattebördan fördelas om från höginkomst- till medelinkomsttagare.⁸

6. Internalisering av externa effekter

I avsnittet om skattepolitiska mål argumenterades det för att om en konsumtionsvara genererar en negativ extern effekt bör den beskattas och nivån på skatten bestäms av hur stor den externa effekten är. Då olika varor genererar olika externa effekter, kommer kostnaderna för de externa effekterna att variera mellan olika varor vilket innebär att även skatten bör variera mellan varor. Eftersom denna variation i beskattning mellan varor är omöjlig att åstadkomma inom ramen för ett platt skattesystem innebär detta att möjligheten att använda skatteinstrumentet som ett medel att föra exempelvis miljöpolitik begränsas med en platt skatt.

7. Sammanfattning och slutsatser

Denna artikel har diskuterat ett platt skattesystem utifrån ett effektivitetsperspektiv, ett fördelningsperspektiv och utifrån förmågan att internalisera externa effekter. När det gäller effektivitetsperspektivet är den viktigaste slutsatsen att en platt skatt i enlighet med Halls och Rabushkas förslag innebär att sparandet inte beskattas. Detta kommer troligen att leda till en ökad kapitalackumulation och i förlängningen en ökad BNP. Dock tyder de studier som gjorts på att denna effekt är förhållandevis liten. När det gäller frågan om hur väl ett platt skattesystem klarar av att uppnå omfördelning, i den bemärkelsen att höginkomsttagare betalar en högre genomsnittsskatt än låginkomsttagare, är slutsatsen att det till viss del går att uppnå detta men flexibiliteten är inte lika stor som i ett ickelinjärt skattesystem. När det slutligen gäller förmågan att internalisera externa effekter är denna begränsad i ett platt skattesystem.

Går det då att ge någon rekommendation om huruvida det är önskvärt att införa ett platt skattesystem i Sverige? Det är naturligtvis svårt att entydigt besvara en sådan fråga eftersom utformningen av ett skattesystem är intimt förknippad med vilka mål en regering har med sin politik. Notera dock att diskussionen i avsnittet om skattepolitiska mål indikerar att ett ”optimalt”

⁸ Se Ho och Stiroh (1998).

skattesystem, oavsett politisk ”färg” på regeringen, med stor sannolikhet bör vara ickeinjärt vilket innebär att det inte är samhällsekonomiskt effektivt att beskatta alla skattebaser med en och samma skattesats. Detta talar alltså emot att vi bör införa ett platt skattesystem. Observera dock att med största sannolikhet är inte heller dagens skattesystem samhällsekonomiskt ”optimalt”. Frågan blir då om dagens system avviker mer från en ”optimal” struktur än det platta skatteförslaget. Eftersom den ”optimala” skattestrukturen beror på politisk uppfattning finns det inget entydigt svar på denna fråga utan den får lämnas öppen.

Altig, D, A J Auerbach, L J Kotlikoff, K A Smetters och J Walliser (2001), ”Simulating Fundamental Tax Reform in the United States”, *American Economic Review*, vol 91, s 574-595.

Carner, C A (2005), ”Consumption Taxes: Macroeconomic Effects and Policy Issues”, stencil, Federal Reserve Bank of Kansas City.

Cassou, S P och K J Lansing (2004), ”Growth Effects of Shifting from a Graduated-Rate Tax System to a Flat Tax”, *Economic Inquiry*, vol 42, s 194-213.

Hall, R E och A Rabushka (1995), *The Flat Tax*, Hoover Institution Press, Stanford, California.

Ho, M S och K J Stiroh (1998), ”Revenue, Progressivity, and the Flat Tax”, *Contemporary Economic Policy*, vol 16, s 85-97.

Lockwood B och A Manning (1993), ”Wage Setting and the Tax System”, *Journal of Public Economics*, vol 53, s 1-29.

Mirrlees, J A (1976), ”Optimal Tax Theory: a Synthesis”, *Journal of Public Economics*, vol 6, s 327-358.

Stiglitz, J E (1982), ”Self-Selection and Pareto-Efficient Taxation”, *Journal of Public Economics*, vol 17, s 213-240.

Ventura, G (1999), ”Flat Tax Reform: A Quantitative Exploration”, *Journal of Economic Dynamics & Control*, vol 23, s 1425-1458.

REFERENSER